

KROONSZ

Amsterdam 1672

KRO

MARCO KUNST

ONNSZ

LEMNISCAAT ROTTERDAM

Van Marco Kunst verschenen bij Lemniscaat

De sleuteldrager

Vlieg!

Gewist

De auteur ontving voor dit boek een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

© 2014 Marco Kunst

Kaart Amsterdam 1672 © 2014 Peter-Paul Rauwerda

Foto auteur: Margaret Groenewegen

Boekverzorging: Marc Suvaal

Nederlandse rechten Lemniscaat b.v.,

Vijverlaan 48, 3062 HL Rotterdam, 2014

ISBN 978 90 477 0280 1

NUR 285

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, geluidsband of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Druk- en bindwerk: Wilco, Amersfoort

Dit boek is gedrukt op milieuvriendelijk, chloorvrij gebleekt en verouderingsbestendig papier en geproduceerd in de Benelux waardoor onnodig en milieuverontreinigend transport is vermeden.

INHOUD

Proloog	9
DEEL I <i>De klok</i>	
1 De onbekende jongen	13
2 Achter het gordijn	17
3 Een nazomerse dag	24
4 Een duif en een document	30
5 Bor	43
6 Jan Swammerdam	46
7 Spinoza	58
8 Op Hofwijck	63
9 Wessel	70
10 Nogmaals Spinoza, en een sterfgeval	72
11 Het manuscript van Spinoza	82
12 Demonen van vroeger	86
13 Pink	90
14 De doorbraak	92
15 Een winterse wandeling	97
16 Bor	102
17 Een noodlottige onthulling	104
18 Lykke en het duister	110
19 Pink	120
DEEL II <i>De Torn</i>	
20 Een dag om te sterven	123
21 De jaren verstrijken	131
22 Studie van het hiernamaals	136
23 Een bizarre ontmoeting	140
24 Pink	147

25	De stem van achter de Torn	150
26	Een kleine jongen	157
27	Wessels ontwaken	161
28	Bor	169
29	Van achter de Torn	171
30	De twijfel van Zacharias	178
31	Een stem uit de kelder	182
32	Het juk van de Torn	189
33	Hormonen	194
34	Wessels dagboek, deel één	197
35	Bor	207
36	Wessels dagboek, deel twee	209

DEEL III *Het weefsel van de werkelijkheid*

37	De brief	227
38	Naar Amsterdam	230
39	Gevangen	237
40	Onverwacht gezelschap	242
41	Wessels verhaal	251
42	De eerste voorstelling	256
43	De volgende dag	260
44	Wessels twijfels	266
45	Training	269
46	Bor en Pink	277
47	De dagen verstrijken	281
48	Een half plan en een hoop vragen	286
49	Stilte voor de storm	292
50	De Dag des Oordeels	301
51	De priem	311
52	Pinks levenslijn	320
53	Het weefsel van de werkelijkheid	328
	Dankwoord	339
	Verantwoording	341

*To see a World in a Grain of Sand
And a Heaven in a Wild Flower,
Hold Infinity in the palm of your hand
And Eternity in an hour.*

William Blake, uit: 'Auguries of Innocence'

PROLOOG

JANUARI 1670

Een wolkeloze winternacht. Een scherp gesneden maansikkel, laag boven de daken van de slapende stad. Het kleurloze licht werpt lange schaduwen, alsof de wereld aan repen gescheurd is. En het is, als je zo uitkijkt over de stad, bijna of de tijd stilstaat. Alsof de eeuwigheid zelf, in al haar onmenselijkheid, is neergedaald over de huizen, de pleinen en de straten. Het priemende licht van de sterren pint Amsterdam vast als een verdroogde vlinder in een vergeten verzameling.

Alleen aan de rook die uit schoorstenen naar boven kringelt kun je zien dat zich onder de schuine daken en achter de luiken en muren leven schuilhoudt. Leven dat ver weg gekropen is, om de warmte die het in zich draagt te beschermen tegen de kou.

‘Stil maar, liefste,’ fluistert Geertje. Ze draait op haar zij. Voorzichtig, tastend in het aardedonker van de bedstee, legt ze haar hand op Zacharias’ schouder. Zijn spieren staan gespannen, hij rilt en is klam van het zweet. ‘Lieverd...’ probeert ze nog een keer.

Knarsetandend draait haar man van haar weg. ‘De man...’ mompelt hij angstig in zijn slaap. ‘Het vuur... de man met de hoorns... Er is geen tijd... Ik heb geen tijd! De vuren zijn zo heet... koud... heet...’

Geertje knijpt in zijn schouder. ‘Het is een droom,’ fluistert ze, iets luider dan daarnet. ‘Je droomt. Word wakker!’

Zacharias draait op zijn rug en haalt zuchtend adem. Zijn hand zoekt Geertjes lichaam, haar buik, haar heup. Ze beweegt naar hem toe. Hij zegt niets, trekt haar tegen zich aan. Ze voelt het gejaagde kloppen van zijn hart en daarna hoe zijn hart tot rust komt, evenals zijn ademhaling, hoe hij langzaam ontspant.

‘Het was maar een droom, liefste,’ fluistert ze en ze streelt zijn wang, hals, borst. Ze weet wie de gehoornde man is, ze kent de nachtmerries van haar echtgenoot. ‘Het is goed... Lieverd, laat het gaan. Alles is goed.’ Ze begraaft haar gezicht in zijn krullen, tussen zijn hals en schouder. Hij streelt haar rug, draait zijn gezicht naar haar toe, snuift haar geur op. Zijn ademhaling vertraagt, zijn hoofd rolt weg, hij valt in slaap, vredig nu. Het duurt niet lang of Geertje is zelf ook weer in een diepe slaap verzunken.

DEEL I

DE KLOK

*Een vrij en wijs mens denkt niet over de dood na,
maar over het leven.*

- Spinoza, *Ethica*, deel 4, propositie 67

DE ONBEKENDE JONGEN

HERFST 2013

‘Hé Pink, daar heb je je stalker weer!’

‘Dat ís niet míjn stalker!’ siste ze. Maar Dewi had gelijk, die ene jongen stond er weer.

Zijn blik dwaalde over het schoolplein en kwam steeds weer bij haar uit. Hij deed onopvallend, maar Pink wist het zeker: hij kwam voor haar. Net als de vorige keren. Hij zag er leuk uit, helemaal niet als een griezel of stalker – sterker nog, haar hartslag versnelde als ze hem zag, en ook nu voelde ze een kriebel in haar buik.

Het was de derde keer dat hij daar stond, voor zover ze wist, met tussenpozen van een week of twee. Iedere keer stond hij nonchalant tegen de spijlen van het hek geleund. Hij had krullend, donkerblond haar tot over zijn oren – eigenlijk een beetje een onnozel kapsel, maar het stond hem wel – en hij was ongeveer net zo oud als zij, een jaar of zeventien. Hij stond daar maar, met die felle blik in zijn ogen. Hij sprak haar niet aan, lachte zelfs niet naar haar. Er ging iets van hem uit wat Pink verwarde, iets wat ze niet begreep, iets heel ouds – maar juist dat trok haar aan.

Andere jongens wond ze om haar vinger. Ze was over het algemeen van niemand bang en zeker niet van jochies uit haar klas die blozend en hikkelend bekenden dat ze verliefd op haar waren. Maar deze jongen...

Ach wat, ze moest niet zeuren, ze kon toch gewoon vragen hoe hij heette, of hij misschien iemand zocht, of...

Ze kwam overeind en wilde zijn kant uit lopen.

Dewi hield haar tegen. 'Niet doen.'

'Wat nou?'

'Ik vertrouw het niet.'

'Waarom niet?'

'Het is een *creep*. Hoe cool hij ook lijkt... Nou ja, ik weet ook wel dat je niet achterlijk bent, maar...'

Pink keek naar de jongen. Hun blikken raakten elkaar. Even hielden zijn ogen die van Pink gevangen. Ogen die dwars door haar heen brandden, die een onbekende diepte spiegelde. Zijn blik was vriendelijk, nieuwsgierig, maar er school ook gevaar in. Of avontuur...

Pink huiverde, het was ineens alsof de jongen haar aanraakte. Nee, ze voelde het echt: een hand die op haar schouder werd gelegd. Zijn hand, ze wist het zeker, ze voelde het, ook al stond hij vijftien meter verderop... Zijn vingertoppen streelden aarzelend, verlegen haar wang, koud en tegelijk warmbloedig. Ze rilde en stapte naar voren, gefascineerd, aangetrokken als een wild dier tot een opblaaiend vuur.

Ineens stond Gabriel tussen haar en de jongen in. 'We mogen naar huis hoor,' zei hij met zijn te blije lach. 'Diepje is ziek. We zijn klaar voor vandaag.'

'Hè? Wat?'

'Dieperink is ziek.'

Het drong niet tot Pink door wat Gabriel zei. Ze knipperde met haar ogen, stapte opzij om langs hem heen te kunnen kijken.

De jongen was weg.

'Shit!' Pink rende naar de uitgang van het schoolplein, de jongen achterna.

'Idioot!' hoorde ze Dewi achter zich roepen. 'Niet doen!'

Zonder op of om te kijken rende Pink de poort door, over de

stoep langs het hek en verder. Haar tas bonkte tegen haar zij. Bij het kruispunt hield ze stil. Welke kant zou hij uit gegaan zijn? Instinctief sloeg ze de hoek om. Bij de supermarkt waren een paar jongens bezig een vrachtwagen te lossen, Pink knalde haast tegen een van hen op. Gejoel, een andere jongen floot. Pink bleef rennen, blikte om zich heen en botste op een man die net zijn karretje de winkel uit reed.

‘Shit... sorry...’

De man hielp haar overeind.

‘Dank u wel...’ Ze knikte nog een keer en rende de straat over. Want daar zat hij, aan de overkant, op het bankje van de bushalte. In de verte kwam er een bus aan.

Ze ging bij de halte staan en keek opzij. ‘Hoi.’

De jongen keek haar ongemakkelijk aan. Hij zei niets.

‘Ik ben Pink. Ik zag je bij school.’

De jongen keek weg.

Hij had sportschoenen aan, een spijkerbroek, een wit t-shirt. Naast hem op het bankje lag een versleten rugzak. Niets bijzonders. Daar lag het niet aan. Maar wat was er dan wel met hem aan de hand?

‘Wie ben je?’

De bus stopte. In de verte kwam Dewi aanhollen. Ze riep iets, Pink verstond haar niet. De jongen stond op, knipperde met zijn ogen. Hij was nu niet stoer meer, maar zag er kwetsbaar uit en onnatuurlijk bleek, alsof hij ziek was. Zijn ogen waren groot en donker.

‘Ik ben Wessel,’ zei hij. ‘Wessel Kroonsz.’ En toen zachter, bezwerend: ‘Vergeet me. Alsjeblieft. Ik ben gedoemd. Niemand kan me helpen...’ Terwijl hij dat zei stapte hij ineens naar voren en Pink voelde de rug van zijn hand langs haar wang, heel vluchtig, maar dit keer echt.

De jongen trok direct zijn hand weer terug, stapte bij haar weg, geschrokken. Een steek ging door Pinks hart. Ze trilde, ze wilde hem omhelzen, troosten...

De jongen wendde zich af, wankelde een paar passen bij haar vandaan. De deuren van de bus zwaaiden open. Hij stapte in. Het was alsof verdriet van eeuwen op zijn schouders rustte. Pink wilde ook instappen, maar een hand sloot zich om haar pols. 'Ben je gék geworden?' Dewi sleurde Pink mee, weg van de halte.

'Laat me los!'

De bus sloot zijn deuren, de chauffeur gaf gas en de bus reed weg. Pink rukte zich los uit Dewi's greep en rende met de bus mee. Ze zag de jongen zitten. Hij keek opzij. Naar haar. Er lag wanhoop in zijn ogen, en een vreemde schittering die niet van deze wereld leek.

· ACHTER HET GORDIJN

SEPTEMBER 1670

‘Hier komt alleen maar ellende van, Zacharias!’ De predikant keek de dokter hoofdschuddend aan. ‘Je speelt met vuur. Je brengt niet alleen jezelf in gevaar, maar ook je gezin. Alleen de Heer weet wat voor krachten je oproept.’ Johannes van Lamsweerde stond op, een rijzige, magere man.

Wessel dook nog dieper weg in de hoek tussen de kast en het gordijn waar hij verscholen zat. Van Lamsweerde liep naar de deur, draaide zich toen weer om. ‘Beloof me dat je stopt met je experimenten, vóórdat de wrake Gods –’

Zacharias Kroonsz hief zijn handen in een gebaar van onmacht. ‘Ik ben arts! Het is mijn plicht om mensen te genezen. Dus ook om te proberen de dood te begrijpen...’

‘Alleen God bepaalt wie leeft en wie sterft!’ klonk Van Lamsweerde's stem scherp. ‘Niet jij, Zacharias Kroonsz! De dood is Zijn domein. Wij stervelingen dienen ons daarbij neer te leggen.’

Wessels vader sprong op. ‘Maar ik wil leven en dood alleen maar begrijpen!’ riep hij uit. ‘Nieuwsgierigheid is geen zonde, toch?’

De mannen stonden tegenover elkaar als roofvogels die elkaar een prooi betwisten. Wessel kon hen beiden zien vanuit zijn schuilplaats: zijn vader met de diepliggende ogen en woeste zwarte kuif, en de grijze predikant met zijn scherp gesneden

gelaat. Wessel bewonderde hen allebei. De predikant om de rust en strenge wijsheid die van hem uitgingen. Zijn vader om zijn durf en koppigheid, en om zijn tomeloosheid – al was hij om diezelfde eigenschappen soms ook bang van hem. De twee waren al jaren vrienden, wat was er aan de hand?

‘Ik heb je gezegd wat ik moest zeggen, Zacharias. Denk aan je gezin, je verantwoordelijkheden, je onsterfelijke ziel... aan de Here God... Weet dat ik dit als vriend tegen je zeg. We kennen elkaar langer dan vandaag. Tot gauw.’

Zacharias Kroonsz knikte stuurs en liep terug naar zijn werktafel.

Van Lamsweerde liep naar de deur. Wessel zag hoe hij zich daar nog één keer omdraaide. ‘Onthoud alsjeblieft dat er grenzen zijn. En voor sommige grenzen geldt dat als je ze eenmaal voorbij bent, er geen weg terug is... Zo heeft ook ieder mens zijn breekpunt. Eenmaal aan dat breekpunt voorbij is een terugkeer onmogelijk...’

Het bleef stil. Zacharias antwoordde niet.

‘En...’ ging de predikant met vermoeide stem verder, alsof hij het eigenlijk al opgegeven had. ‘We zijn niet zo sterk, Zacharias... De mens is een kwetsbaar wezen, fragiel en breekbaarder dan we zouden willen. Bescheidenheid siert ons...’ Zijn stem stierf weg.

Met een gemompeld ‘ja, ja, ja’ gaf de dokter aan dat wat hem betreft het gesprek voorbij was.

Even later klonk de voordeur.

Wessel hoopte dat zijn vader ook snel de kamer uit zou gaan, want hij kreeg kramp van het hurken. Maar hij hoorde papieren ritselen en even later het wrevelig krassen van een ganzenveer op papier. Zo stil mogelijk ging hij iets makkelijker zitten en dacht na over het gesprek dat hij zojuist gehoord had.

De afgelopen maanden was zijn vader in de weer geweest met vogels, ratten en muizen. Proefdieren die hij in kleine kooien op het plaatsje naast het achterhuis hield. Wessel had geen idee wat zijn vader met de dieren uitspookte. Hij had sowieso nooit veel

belangstelling getoond voor de geneeskundige praktijk van zijn vader.

Om heel andere redenen zat Wessel verstopt in zijn vaders spreekkamer. Hij had bij Lykke willen zijn, hun dienstmeisje. Hij vond haar veel leuker dan eigenlijk zou mogen. Zijn ouders mochten er niets van weten, want het kon niet: een dokterszoon uit een gegoede familie met een arme immigrantendochter.

Toen ze vanmiddag stof ging afnemen in zijn vaders praktijkkamer was hij haar achterna geslopen. Hij had haar geplaagd met haar huppelende Deense accent, om haar heen gedraaid in het gele licht van de nazomerzon, in de warme, eikenhouten schaduwen van de hoge kamer, terwijl zij probeerde te werken, of deed alsof. Ze had hem ontweken, niet serieus maar plagerig, en na wat gelach en een paar terloopse aanrakingen hadden zijn lippen plots dat ene plekje onder haar oor gevonden, bijna per ongeluk: het plekje waar haar zoete geur leek te ontspringen, waar zachte donshaartjes groeiden.

Snel was ze achteruit gestapt, een beetje geschrokken, en meteen weer naar voren en toen hadden haar lippen de zijne gevonden. Voor de eerste keer. Eindelijk, want ze hadden al vaker zo om elkaar heen gedraaid, voorzichtig, verlangend, maar tot nu toe weerhouden van meer.

Lykke had haar moeder opgevolgd in de huishouding toen die te ziek werd om nog langer voor de familie Kroonsz te werken. In de maanden voor ze bij hen in huis kwam had Wessel haar al een paar keer gezien, als ze langskwam voor een boodschap of haar moeder kwam ophalen. Toen al was ze hem opgevallen: hoge jukbeenderen, witblond haar, haar mond een tikje breed. Iets in haar lach had hem de kriebels gegeven, en 's nachts had ze hem bezocht in zijn dromen. Toen hij op een dag in het vroege voorjaar gehaast vanuit de nog winterse kou naar binnen rende en bijna over haar struikelde in de bijkeuken, waar ze met opgestroopte mouwen en een hoogrode kleur op een krukje de was zat te doen, was hij verloren.

Met de rug van haar hand had ze een plukje haar dat onder haar kapje uit piekte opzij gestreken, en ze had naar hem geknikt en geglimlacht. Even was hij blijven staan, vlak bij haar, niet wetend wat hij moest doen of zeggen, net zo verlegen als zij.

De stoom, de geur van zeep, haar natte armen, de veter van haar hemd los, de blos die haar wangen en hals kleurde... Wessel voelde zich alsof hij haar naakt betrapt had terwijl ze een bad nam. Uiteindelijk had hij een groet gestameld en zich onhandig langs haar en de wastobbe gewurmd, met wild kloppend hart, een stomme grijns van oor tot oor op zijn gezicht.

De weken daarop was het steeds geweest of de aarde verging als hij Lykke tegenkwam. Zijn knieën begonnen te knikken, zijn hart bonsde en zijn mond werd zo droog dat hij geen woord meer over zijn lippen kreeg.

Omdat ze elkaar dagelijks zagen, was de verlegenheid na die eerste onhandige weken een klein beetje gesleten, en wat Wessel voelde was wederzijds, dat wist hij, dat merkte hij aan alles.

Wessel zat er niet mee, hun verschil in afkomst. Het interesseerde hem niet. Lykke werd in zijn ogen met de dag mooier en het enige waar hij naar verlangde, was haar aanraken, zich vooroverbuigen naar haar hals... zijn lippen en neus en wang daar bij haar warme, geurige haar, het zachte dons daaronder, waar haar oor zo mooi... en lager, haar sleutelbeen onder haar glanzende huid... en dan...

Voor Lykke lag het anders. Haar moeder was ziek, en zij moest voor haar zorgen. Als Wessels ouders ook maar iets vermoedden, kon ze haar baan kwijtraken.

Maar nu hadden ze elkaar voor het eerst gezoend. Toch.

Gehurkt naast die stomme kast in zijn vaders werkkamer voelde Wessel zijn lippen nog tintelen. In gedachten haalde hij het moment terug, hoe ze haar ogen gesloten had, hoe een laatste aarzeling heel even haar trekken had verstoord. En toen haar lippen vol en warm tegen de zijne, haar ogen zo dichtbij.

Op hetzelfde moment hadden ze voetstappen op de gang

gehoord. Het was te laat geweest om de kamer te ontvluchten. Wessel had zich verstopt en Lykke was doorgegaan met het stof van de schouw, alsof er niets aan de hand was. Toen dokter Zacharias Kroonsz naar binnen stapte had ze blozend naar hem geknikt, haar schoonmaakspullen bij elkaar geraapt en gehaast het vertrek verlaten, precies zoals van haar verwacht werd. Wessel bleef achter, met bonzend hart, onhandig gehurkt achter het gordijn.

Een hele tijd later zat Wessel nog steeds opgevouwen achter het gordijn. Hoe langer hij er zat, hoe moeilijker het werd om tevoorschijn te komen. Vaders ganzenveer bleef maar krassen op het papier. De nazomerzon scheen warm op Wessel neer. Het lukte hem niet een geeuw te onderdrukken, zijn hoofd werd zwaar. Zijn been sliep, maar hij durfde niet te bewegen. Dromerig dacht hij aan Lykke, de zangerige klank van haar stem, haar handen, haar...

Uiteindelijk dommelde hij weg.

Het volgende moment rolde hij voorover de kamer in en trok het gordijn met roe en al met zich mee. Het duurde even voor hij weer wist waar hij was. Lang genoeg voor zijn vader om op te springen, naar hem toe te lopen en het gordijn met een ruk van hem af te trekken.

‘Wat denk jij in vredesnaam dat je aan het doen bent?’

‘Ik... eh, ik...’

‘Nou?’ Vader Kroonsz trok zijn zoon aan zijn arm overeind.

‘Ik... was nieuwsgierig, vader... naar uw onderzoek, naar...’

‘Onzin. Je liep te vozen met die meid. Ik ben niet gék. Ik vroeg me al af waarom ze zo rood zag als een kreeft toen ik hier binnenkwam. Zo opwindend is stof afnemen ook weer niet.’

‘Maar vader...’

‘Niks “maar vader”. Kalf!’ Kroonsz liep terug naar zijn bureau. ‘Het is mijn eigen schuld,’ ging hij verder. ‘Iedere jongen van jouw leeftijd is aan het werk, maar ik laat jou flierefluiten...’

Je rotzooit maar wat aan op die school, ik heb al te vaak bij de rector binnen gezeten... Je had verdomme al op de universiteit moeten zitten! En ik? Ik laat je betijen... Ik lijk wel gek!' Hij draaide zich om en nam Wessel uitgebreid in zich op.

Wessel zag dat zijn woede al begon te zakken. Het lukte zijn vader zelden om lang boos op hem te blijven.

'Je moeder vindt dat ik je te vrij laat,' ging vader Kroonsz verder. 'Dat weet je. Maar...' Hij zuchtte en keek naar de ravage op de vloer. 'Weet je... ik geef je nog één kans. Vanaf nu gedraag je je. Als een mán. Trouw aan je stand. Blijf uit de buurt bij die meid. Dát allereerst, ja? Het is maar een meid, zomaar een meid! Goed om te stoffen en te boenen en verder weet ze niets en kan ze niets! Hoor je me? Niets! Besteed je tijd liever aan school... En zo niet, dan is het uit met de pret. Ja.'

Wessel knikte. 'Ja vader,' zei hij onderdanig.

Zijn vader wuifde zijn woorden kregelig weg. 'Donder toch op met je "ja vader"! Je weet dat ik niet van geslijm hou. Het is dat ik je nu nog niet gebruiken kan...' Zacharias' stem werd zachter, zijn blik dwaalde af. 'Ik ben iets op het spoor, iets geweldigs, iets...' Hij begon wild met zijn armen te zwaaien. 'Nu niet, ik vertel je er later over... Het is allemaal zo krankzinnig, zo onvoorstelbaar... zo...' Hoofdschuddend ging hij weer aan zijn bureau zitten. Hij boog zich over de brief die hij aan het schrijven was en doopte zijn ganzenvaar in de inkt.

Wessel haalde heel voorzichtig opgelucht adem. Daar was hij goed vanaf gekomen. Al zijn vrienden uit de buurt waren al jaren in de leer bij hun vader of in een werkplaats van vrienden of familie. Hij ging als enige nóg een jaar naar de Latijnse school, ter voorbereiding op de universiteit, en hield een hoop tijd over om zijn eigen gang te gaan.

'Eh...' probeerde hij. 'Kan ik nu gaan, vader?'

Zacharias knikte, zonder op te kijken van zijn brief. Wessel liep zo stil mogelijk naar de deur.

'O ja!' riep zijn vader hem achterna. 'Roep Lykke om die rom-

mel op te ruimen. Dan kan ik ook haar meteen een en ander duidelijk maken. Nog één zo'n akkefietje en ze vliegt eruit.'

'Ja, vader.'

'Jij laat haar vanaf nu met rust. Begrepen?'

Wessel knikte.

'Opgedonderd nu!'

Wessel draaide zich om en wilde de kamer uit lopen.

'Of nee,' klonk het achter hem. 'Nog één ding... over mijn gesprek met Van Lamsweerde dat jij zo vakkundig hebt afgeluisterd.'

'Ik wilde niet spioneren vader! Ik...'

'Hou je mond! Daar gaat het niet om. Wat ik wil zeggen... Je moet je door die oude man niet bang laten maken. Hij denkt nu eenmaal vanuit de Kerk, hij staat niet open voor de nieuwe tijd en de nieuwe wetenschap.'

'Maar dat gevaar waar hij het over had?'

'Onzin! Kennis is nooit gevaarlijk. Niét weten, dát is gevaarlijk. De Kerk... die vreselijke Kerk wil mensen dom houden. Achterlijk! Zelfs ten koste van de waarheid... omdat ze bang is haar macht kwijt te raken...'

Wessel kromp ineen bij die oneerbiedige woorden en keek de gang in om te zien of de voordeur niet per ongeluk openstond.

'Je moet niet bang zijn, jongen. Leven en dood leren begrijpen, dat is iets om trots op te zijn.' Met een ruk wendde vader Kroonsz zich weer af. 'Wegwezen nu!'